

Innst. 207 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 35 L (2015–2016)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i energiloven (skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Olje- og energidepartementet foreslår i proposisjonen endringer i energiloven på fire områder som gjelder nettvirksomhet. Endringene som foreslås, er dels en oppfølging av forslag som følge av en ekspertgrupperapport om en bedre nettorganisering, og dels en tilrettelegging for gjennomføring av EUs tredje energimarkedspakke knyttet til regulering av nettvirksomhet. I tillegg foreslås en hjemmel til å gjøre unntak fra forvaltningslovens bestemmelser om omgjøringsadgang i forbindelse med fastsettelse av nettforetakenes inntektsrammer.

Departementet foreslår at det stilles krav til selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet for alle energiforetak med inntektsramme fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Kravet til selskapsmessig og funksjonelt skille foreslås utvidet til å gjelde overfor all annen virksomhet enn nettvirksomhet. Forslaget vil bidra til redusert risiko for krysssubsidiering, og til å styrke nettselskapenes nøytralitet overfor konkurranseutsatt virksomhet.

Departementet foreslår at transmisjonsnett, som høyeste nettnivå, defineres i energiloven, og at departementet i enkeltvedtak kan fastsette hvilke anlegg som inngår i det. Anleggenes spenningsnivå og funksjon står sentralt i definisjonen. Det er lagt vekt på at sentralnettets utstrekning i all hovedsak videreføres i den nye definisjonen av transmisjonsnett. Samtidig

bør definisjonen være i samsvar med EUs tredje energimarkedspakke. Departementet vil komme tilbake med forslag til gjennomføringen av krav om eiermessig skille for transmisjonsnett som følge av energimarkedspakken. I den foreslåtte definisjonen av transmisjonsnett omfattes anlegg som i dag inngår i sentralnettet, med mindre departementet senere fatter enkeltvedtak om noe annet.

Det foreslås i proposisjonen en ny bestemmelse som gir departementet myndighet til å gi forskrifter om utpeking av anleggs- eller områdekonsesjonær etter energiloven §§ 3-1 og 3-2 som koordinerende operatør av distribusjonssystem. Det vil være behov for ytterligere utredninger og nærmere presisering av oppgaver og ansvar for denne funksjonen, og departementet mener dette mest hensiktsmessig gjøres i forskrift. Det foreslås ikke endringer når det gjelder konsesjonærenes eget ansvar for å fatte investeringsbeslutninger, eller for nettselskapenes tilknytnings- og leveringsplikt.

Det foreslås i proposisjonen et nytt femte ledd i energiloven § 4-1 som gir hjemmel til å fastsette bestemmelser om omgjøringsadgang som avviker fra bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 34 og 35. Departementet viser til at nettforetak er en naturlig monopolvirksomhet med stor grad av offentlig kontroll med inntektene. NVE fastsetter inntektsrammer for selskapene for de enkelte år, og slike enkeltvedtak kan påklages til departementet. Forslaget innebærer at inntektsrammene lettere skal kunne korrigeres slik at de blir så riktige som mulig.

Forslag til endringer i energiloven om selskapsmessig og funksjonelt skille har vært på høring med svarfrist 27. mai 2015.

Forslag til endringer i energiloven som følge av tredje energimarkedspakke ble sendt på høring i september 2013. Høringsforslaget omfattet blant annet nye bestemmelser om eiermessig skille for sentral-

nettet i Norge (transmisjon) og forslag til definisjon av dette. I høringsnotatet ble også krav i tredje elmarkedsdirektiv knyttet til distribusjonssystem gjennomgått, og en ny hjemmel om utpeking av operatør av distribusjonssystem (DSO) ble foreslått. Et forslag om unntak fra forvaltningslovens bestemmelser om omgjøringsadgang ved fastsettelse av inntektsrammer inngikk også i høringen. Øvrige deler av høringsforslaget omtales ikke nærmere i denne proposisjonen.

I en tilleggshøring i desember 2014 foreslo departementet at kravene om eiermessig skille for transmisjonssystemet gjennomføres ved at Statnett blir eneste eier av slike anlegg i Norge.

Selskapsmessig og funksjonelt skille

Departementet viser til at det skal investeres betydelig i strømmettet i årene fremover. Behovet for investeringer skyldes både nettets alder, forbruksvekst, urbanisering, økende effektuttak, økende krav til forsyningssikkerhet og mer fornybar kraftproduksjon.

Nettvirksomhet er et naturlig monopol- og kundene kan ikke selv velge nettselskap. Det er derfor et særskilt behov for å beskytte kundene. Kostnadene er i hovedsak finansiert gjennom kundenes tariffer (nettleie), og foretakene må drive og utvikle nettvirksomheten på en måte som gjør at kundene ikke betaler mer enn nødvendig.

NVE har gjennom sin forvaltningspraksis utarbeidet nærmere krav til organiseringen for å hindre kryssubsidiering mellom nettvirksomhet på den ene siden og produksjons- og omsetningsvirksomhet på den andre. Adgangen til å stille konsesjonsvilkår om selskapsmessig skille for vertikalt integrert virksomhet er lovfestet i energiloven, jf. Ot.prp. nr. 61 (2005–2006). Det utløses konsesjonsplikt for elektriske anlegg og omsetning av elektrisk energi etter reglene i energiloven, og som omfatter virksomhet innen produksjon, overføring, fordeling og omsetning av elektrisk energi.

Departementet nedsatte i 2013 en ekspertgruppe for å gi råd om en bedre nettorganisering. Ekspertgruppen avleverte sin rapport, «Et bedre organisert strømmett», i mai 2014. Rapporten ble sendt på en bred høring, gruppen ga et sett med tilrådninger og anbefalte blant annet å etablere selskapsmessig og funksjonelt skille for alle nettforetak.

Selskapsmessig skille innebærer at nettvirksomhet og produksjons- eller omsetningsvirksomhet skilles ut i egne selskaper (selvstendige rettssubjekter). Videre stilles det krav til at nettvirksomhet ikke kan eie eller eies av enheter med virksomhet innenfor produksjon eller omsetning av elektrisk energi. Funksjonelt skille innebærer at personer i ledelsen i nettforetaket ikke kan delta i ledelsen i søsterselskap

i konsernet. Morselskap eller kontrollerende eier har innflytelse over de økonomiske rammene til nettforetaket, men kan ellers ikke gi instruksjoner i den daglige driften eller om investeringsbeslutninger. Innholdet i kravene er nærmere beskrevet i Ot.prp. nr. 61 (2005–2006).

I Ot.prp. nr. 61 (2005–2006) ble også reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille i EUs andre elmarkedsdirektiv fra 2003 gjennomgått. Det andre elmarkedsdirektiv åpner for at medlemsstatene kan unnlate å stille krav om selskapsmessig og funksjonelt skille for distribusjonsnettselskaper med under 100 000 kunder. Kravene til skille på distribusjonsnettnivå er videreført i tredje elmarkedsdirektiv.

Departementet sendte i 2005 på høring et forslag om selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nett og produksjon og omsetning av elektrisk energi, som gikk lenger enn kravene i EUs andre elmarkedsdirektiv. Etter forslaget skulle departementet fastsette en nærmere grense på antall nettkunder som avgjorde hvilke selskap som skulle omfattes av kravene.

Departementet foreslår som følge av høringen å fjerne gjeldende grense på 100 000 nettkunder som vilkår for at krav til selskapsmessig og funksjonelt skille inntreffer. Kravet vil omfatte alle foretak med inntektsramme som driver nettvirksomhet, jf. §§ 4-6 og 4-7. Det foreslås ingen nedre grense med hensyn til kundemasse eller andre størrelseskriterier for nettselskapet. Kravet om adskillelse vil ikke bare gjelde overfor produksjon og omsetning av elektrisk energi, men som hovedregel mot all annen virksomhet. Nettvirksomhet må dermed organiseres i en selvstendig juridisk enhet. I praksis innebærer kravet at nettvirksomhet vil måtte rendyrkes og drives i egne foretak.

Det følger videre at nettforetak ikke skal ha direkte eller indirekte kontroll over foretak som driver annen virksomhet. Dette er en videreføring og styrking av dagens forbud mot at nettvirksomhet ikke skal eie produksjons- eller omsetningsvirksomhet. Det klargjøres i ordlyden at kravet knyttes til det å ha kontroll over annen virksomhet, slik at man ser hen til reell eierstyring og ikke bare den formelle organiseringen.

Det stilles videre krav til hvem som kan ha direkte eller indirekte kontroll over nettforetak, og det foreslås at begrepet «eie» erstattes med «kontroll». Departementet har merket seg at andre og tredje elmarkedsdirektiv inneholder ikke begrensninger på størrelsen av produksjon som må holdes atskilt (for virksomheter med mer enn 100 000 nettkunder). Departementet foreslår at ordet «konsesjonspliktig» tas ut av loven hva gjelder produksjon og omsetning av elektrisk energi, og legger til grunn at dette vil ha liten praktisk betydning.

Departementet viser til at i 2015 har 144 selskap inntektsramme. Det innebærer at de er i en monopol-

situasjon og tarifferer kunder. Av disse nettselskapene driver om lag 130 distribusjonsnett og om lag 70 regionalnett. Alle nettforetakene har krav om regnskapsmessig skille. Det er 34 selskap som har selskapsmessig skille mellom nettvirksomhet og omsetning/produksjon. Kun de syv største selskapene har over 100 000 nettkunder, og har dermed krav til både selskapsmessig og funksjonelt skille etter energiloven. Disse har til sammen i overkant av 1,6 millioner kunder i distribusjonsnettet, det vil si i underkant av 60 prosent av kundemassen.

Definisjon av transmisjonsnett

Som en følge av EUs tredje energimarkedspakke har departementet vurdert behovet for endringer i energiloven og naturgassloven. Den tredje energimarkedspakken ble vedtatt i EU i 2009, og viderefører og styrker EUs regulering av det indre markedet for elektrisk energi og for naturgass. Pakken omfatter tredje elmarkedsdirektiv, tredje gassmarkedsdirektiv, forordning om opprettelsen av et byrå for samarbeid mellom energiregulatorer (ACER), forordning om grensekryssende krafthandel og forordning om betingelser for adgang til gasstransmisjonsnett. Energi-markedspakken er ansett som EØS-relevant, men er ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen.

Tredje energimarkedspakke stiller blant annet strengere krav til eiere av transmisjonsnett enn det som følger av andre energimarkedspakke. Det er nye krav om eiermessig skille, prosedyreregler for sertifisering av transmisjonssystemoperatør (TSO) og visse justeringer i de gjeldende direktivbestemmelsene som angir TSO-ens oppgaver.

Definisjonene av transmisjon og distribusjon i tredje elmarkedsdirektiv tilsvarer de som allerede følger av det andre elmarkedsdirektivet. For Norges del har departementet lagt til grunn at «transmisjon» omfatter overføring av kraft på sentralnettsnivå, mens regionalnettet og distribusjonsnettet anses som distribusjon i direktivets forstand, jf. Ot.prp. nr. 61 (2005–2006).

Departementet viser til at det er store variasjoner mellom landene i EU når det gjelder hvordan grensen mellom transmisjonssystemet og distribusjonssystemet trekkes. Med utgangspunkt i direktivets generelle ordlyd må det enkelte land selv foreta den nærmere grensedragning mellom transmisjons- og distribusjonssystemet, ut fra direktivets definisjoner og med hensyn til nasjonale særtrekk ved det enkelte lands kraftsystem.

Departementet mener at transmisjonsnett er et sentralt begrep som bør lovfestes. Ved gjennomføring av tredje energimarkedspakke vil klassifiseringen av slike anlegg få konsekvenser for dagens eiere av anlegg som faller inn under definisjonen av transmisjonsnett.

Det foreslås en definisjon av transmisjonsnett i energiloven som er i tråd med definisjonen i tredje elmarkedsdirektiv. Innenfor denne definisjonen foreslås det at departementet i enkeltvedtak kan fastsette hvilke anlegg som konkret er omfattet. Det foreslås at begrepet sentralnett endres til transmisjonsnett.

Departementet viser til at det pågår forhandlinger mellom Statnett og andre eiere av sentralnett om overdragelse av anlegg i sentralnettet. En avklaring av transmisjonsnettets utstrekning vil bidra til å klargjøre rammene for slike prosesser. Departementet vil samtidig kunne begynne prosesser med å omklassifisere anlegg til transmisjon som en del av forberedelsene til krav om eiermessig skille som følge av EUs tredje energimarkedspakke.

Operatør av distribusjonssystem

EUs tredje elmarkedsdirektiv inneholder et eget kapittel om operatør av distribusjonssystem (DSO). Departementet har lagt til grunn at «distribusjonssystem» i direktivets forstand består av regional- og distribusjonsnettet, og at virksomheter med konsesjon i regional- og distribusjonsnettet er å anse som distribusjonssystemoperatør (DSO) i direktivets forstand.

I Ot.prp. nr. 61 (2005–2006) la departementet til grunn at virksomheter med konsesjon i regional- og distribusjonsnettet er å anse som DSO i henhold til andre elmarkedsdirektiv. Ut fra en slik definisjon er det mange DSO-er i Norge i dag. Om lag 130 selskaper driver distribusjonsnett og 70 regionalnett. Departementet viser til at det kan bli aktuelt å gi nettselskapene flere oppgaver i fremtiden, og det foreslås en hjemmel i energiloven for utpeking av koordinerende operatør av distribusjonssystem.

Det legges til grunn at energiloven, dens forskrifter, konsesjoner og vilkår gjennomfører de krav som stilles til nettselskaper etter andre elmarkedsdirektiv.

I tredje elmarkedsdirektiv er det gjort noen endringer i bestemmelsene om DSO. Departementet viser til krav i medhold av energiloven om å holde anleggene i tilfredsstillende driftssikker stand, samt øvrige virkemidler gjennom inntektsrammereguleringen og KILE-ordningen, som bidrar til å sikre investeringer i nett. Øvrige krav om at nettselskap skal opptre nøytralt, ikke-diskriminerende og gi informasjon til kunder er gjennomført i energilovforskriften.

Unntak fra forvaltningsloven ved fastsettelse av inntektsrammer

Departementet viser til at bestemmelsene i forvaltningsloven om omgjøringsadgang gir nettselskapene insentiver til å unnlate å påpeke faktiske eller mulige feil i datagrunnlaget i forkant av at vedtak fattes, og at dette er uheldig for nettkundene.

Det foreslås i proposisjonen hjemmel for å gjøre unntak fra forvaltningsloven om omgjøringsadgang i forbindelse med fastsettelse av nettselskapenes inntektsrammer. Formålet med forslaget er at inntektsrammene skal kunne korrigeres også dersom de er satt for høyt, slik at inntektsrammene blir så riktige som mulig.

Forslaget innebærer at departementet kan fastsette bestemmelser om omgjøringsadgang som avviker fra bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 34 og 35 for enkeltvedtak vedrørende nettselskapenes inntektsrammer når det gjelder feil i fakta. Forslaget gjør det mulig å rette opp i de uheldige insentivene nettselskapene i dag har til å vente med å varsle om feil i datagrunnlaget til etter at vedtaket er truffet, fordi gyldige vedtak ikke kan omgjøres til skade for den vedtaket retter seg mot. Forslaget legger til rette for riktigere fastsettelse av inntektsrammer.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen, Tone-Helen Toften og Terje Aasland, fra Høyre, Torhild Aarbergsbotten, Tina Bru, Odd Henriksen og Eirik Milde, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heikki Eidsvoll Holmås, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, mener at strømmettet er en av samfunnets viktigste infrastrukturer. Komiteen viser til at elektrisitetsnettet i all hovedsak er eid av det offentlige – enten av kommuner, fylkeskommuner eller staten direkte gjennom Statnett eller indirekte gjennom Statkraft. Selve organiseringen og hva de enkelte energiforetak utfører av tjenester utover selve nettdriften, er varierende.

Komiteen har merket seg at mange energiforetak har forestått utbygging av fiberkabel, spesielt har dette vært gjeldende i Distrikts-Norge. Komiteen ser det som samfunnsmessig og god utnyttelse av ressursene at energiforetakene finner lønnsomhet i utbygging av parallell infrastruktur slik som fiberkabel. Komiteen mener slike løsninger har funnet sted blant annet på grunn av eierfokus og den langsiktighet som ligger i selve driften av strømmettet. Komiteen er av den oppfatning at det er grunn til å anta at en slik utbygging av fiber i distriktene ikke hadde blitt gjennomført dersom ikke energiforetakene hadde forestått disse investeringene.

Komiteen viser til at det i tiden framover skal investeres betydelig i strømmettet. Behovet for investeringer skyldes både nettets alder, forbruksvekst, urbanisering, økende effektuttak, økende krav til forsyningssikkerhet og mer fornybar kraftproduksjon. Mye av den nye produksjonen vil komme i områder der det fra før er stor produksjon og relativt lite forbruk. Komiteen viser til at det er et mål å legge til rette for en fremtidsrettet og klimavennlig energiforsyning og at energiforetakene må bidra til dette. Komiteen mener det er viktig at eiere og selskaper kontinuerlig vurderer en organisering som er effektiv og møter kundenes behov for gode nett-tjenester, samt møter utviklingen på en samfunnsmessig god måte.

Komiteen viser til at nettvirksomhet er et naturlig monopol hvor kundene ikke selv kan velge leverandør. Komiteen mener derfor det er et særskilt behov for å beskytte kundene for at strømmettet ikke påføres utenforliggende kostnader. Kostnadene for driften av strømmettet, herunder investeringer, er finansiert gjennom nettariffer (nettleie) som belastes kundene. Som en følge av at strømmettet er en monopolfunksjon, skal kun kostnader som vedkommer selve driften belastes kundene gjennom nettariffen, jf. forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffen (kontrollforskriften).

Komiteen viser til at strømmettet er langsiktige investeringer i sårbar og utsatt infrastruktur. Komiteen er oppmerksom på at det framover vil bli stilt høye krav til investeringer, vedlikehold og beredskap i strømmettet. I tillegg er det grunn til å forvente endringer i kraftforbruk, effektuttak og endringer som følge av innføringen av smarte nett – og dermed nye løsninger og muligheter gjennom strømmettet. Komiteen mener det er grunn til å anta at utviklingen vil medføre strukturelle endringer i energiselskapene. Kompetansekrav, ny teknologi og nye krav fra nettkunder med tanke på leveringssikkerhet, men også nye tjenester, vil etter komiteens mening over tid legge grunnlaget for endringer. Det er derfor av stor betydning at utviklingen møter de behov som samfunnet stiller når det gjelder en sikker og effektiv nettdrift.

Komiteen legger til grunn at det skal investeres betydelig i strømmettet i årene fremover. Behovet for investeringer skyldes både nettes alder, forbrukervekst, urbanisering, mer effektuttak, økende krav til forsyningssikkerhet og mer fornybar kraftproduksjon.

Komiteen viser til at nettvirksomhet er et naturlig monopol og at kundene ikke selv kan velge hvilket nettselskap de slutter seg til. Det er derfor et særskilt behov og ansvar for de regulatoriske myndighetene å beskytte kundene og sikre mest mulig

nøytralitet i nettet. Kundene skal være sikre på å bli behandlet mest mulig nøytralt hva angår kostnader. Kostnadene er i hovedsak finansiert gjennom kundens tariffer, og foretakene må drive og utvikle nettvirksomheten på en måte som gjør at kundene ikke betaler mer enn nødvendig.

Komiteen viser til at det norske strømmettet er bygd opp over lang tid og under skiftende vilkår. Selv om vi per i dag har et tilfredsstillende kraftsystem, legges også grunnlaget fra fremtidens nett gjennom investeringer som gjøres i dag.

Komiteen viser til at det i fremtiden med stor sannsynlighet også vil være slik at forbrukerne ikke bare mottar strøm fra nettet, men også blir leverandører av strøm fra egne fornybare kilder. Komiteen mener derfor at nøytralitet i nettet i fremtiden ikke bare handler om kostnader, men også om at man som lokal strømprodusent som mater inn strøm på nettet blir behandlet nøytralt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, peker på at flere og flere husholdninger, boligselskaper og næringsbedrifter vil kunne komme til å bli plusskunder i fremtiden, det vil si at de i deler av døgnet vil kunne regne med egenprodusert strøm på nettet. Flertallet mener Stortinget bør be regjeringen legge til rette for dette og sikre at nettselskaper pålegges å tilby plusskundeabonnement.

Flertallet viser til at boligselskaper er i en særstilling fordi de kan gjøre investeringer i fornybarproduksjon i fellesskap. Lønnsomheten blir imidlertid svekket dersom de tvinges til å levere på nettet og selge tilbake til sine egne beboere, i stedet for at de får muligheten til å ha fellesmåler i boligselskapet og dermed kun reduserer behovet for strøm fra nettet. Flertallet mener derfor det er avgjørende at boligselskaper sikres retten til å etablere fellesmålere som plusskunder om det skal sikres lønnsom utrulling av større distribuert produksjon av fornybar elektrisitet.

Selskapsmessig og funksjonelt skille

Komiteen viser til at krav om selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet (monopol) og konkurranseutsatt virksomhet har vært tema ved flere anledninger, blant annet i Ot.prp. nr. 61 (2005–2006), hvor gjeldende krav til selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven ble vedtatt. I dag stilles det derfor i energiloven krav om selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og produksjons- eller omsetningsvirksomhet for selskap som har over 100 000 nettkunder. Dette var et krav som kom i EUs andre elmarkeds pakke. Komiteen viser til at det den gang ble drøftet om kravet om

funksjonelt skille skulle inntreffe med et kundegrunnlag på mellom 10 000 og 30 000 nettkunder. I dag er det syv selskaper som har flere enn 100 000 nettkunder.

Komiteen viser til at selskapsmessig skille innebærer at nettvirksomhet skilles ut fra all annen virksomhet, og at det da stilles krav til at nettvirksomhet ikke kan eie eller eies av enheter med virksomhet innenfor produksjon eller omsetning av elektrisk energi.

Komiteen har merket seg at funksjonelt skille innebærer at personer i ledelsen i nettforetaket ikke kan delta i ledelsen i søsterselskap i konsernet. Likeledes at morselskap eller kontrollerende eier kun skal ha overordnet styring med de økonomiske rammene til nettforetaket, og kan ellers ikke gi instruksjoner til den daglige driften eller om investeringsbeslutninger.

Komiteen viser til at monopolfunksjonen som nettselskapene driver, er pålagt et regnskapsmessig skille, jf. kontrollforskriften. Dette regnskapsmessige skillet gjelder for alle nettselskap. Kravet innebærer at konsesjonæren skal oppdele virksomheten i selvstendige virksomhetsområder med separate budsjetter og regnskaper – og gi separat regnskapsinformasjon om virksomhetsområdene. Direkte og indirekte interne overføringer av økonomiske midler mellom monopolvirksomhet og annen virksomhet som konsesjonæren driver, skal fremgå av regnskapene. Rapporteringen skal gjøres på egne virksomhetsområder som skal inndeles i følgende kategorier: Kraftomsetning, kraftproduksjon, sentralnett, regionalnett, distribusjonsnett, tele- og øvrig virksomhet.

Komiteen viser til at nettvirksomheten i Norge i dag består av 148 selskap, hvorav åtte har funksjonelt og selskapsmessig skille, ca. 50 har innført selskapsmessig skille og 90 selskap opererer med regnskapsmessig skille.

Komiteen viser til at det gjennom komitéhøringen 4. februar d.å. har fremkommet ulike synspunkter på lovforslaget.

Komiteen viser til at som et hovedtrekk fra komitéhøringen er det energiforetakene i distriktene som er imot en ordning med funksjonelt skille.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti deler synspunktene som har framkommet om at en ordning med funksjonelt skille vil være en byråkratisk, uhenksmessig og fordyrende organisering av virksomheten. I tillegg er et slikt pålegg, etter disse medlemmers mening, en sterk inngripen i eiers rett til å forvalte sin egen virksomhet slik eier finner det formålstjenlig.

Disse medlemmer viser til at det ikke foreligger noen økonomiske eller samfunnsmessige

utredninger som grunnlag for lovendringen og mener det er en svakhet med lovforslaget. Lovendringsforslaget, slik det er fremmet, har heller ingen begrunnelse for at monopolfunksjonen i dag utsettes for kryssubsidiering eller påføres kostnader som ikke er relatert til selve nettdriften, jf. kontrollforskriften.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti anser begrunnelsen for lovforslaget som svak og dårlig underbygd. Disse medlemmer vil derfor gå imot forslaget om krav til selskapsmessig og funksjonelt skille for nettvirksomheten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at dagens regelverk innebærer at flertallet av nettselskapene kun er pålagt et regnskapsmessig skille, og at de derfor har stor mulighet til fullt ut å integrere monopol og annen virksomhet. Flertallet mener at krav om selskapsmessig og funksjonelt skille vil beskytte kundene mot at de betaler mer enn nødvendig for monopolbaserte netjtjenester, og at lovendringen derfor styrker forbrukervernet. Flertallet legger stor vekt på at kundene skal ha lik rett til å møte nøytrale nettselskap, uavhengig av hvor mange kunder nettselskapet deres har.

Flertallet mener at dagens regelverk åpner for uheldig sammenblanding mellom monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet. Flertallet viser i den forbindelse til rapporten «Et bedre organisert strømmnett» levert Olje- og energidepartementet i mai 2015. I rapporten peker ekspertutvalget (Reitenutvalget) på at selskaper kan finne det lønnsomt å konkurrere hardt i de deler av virksomheten som er konkurranseutsatt, og la monopoldelen belastes med en uforholdsmessig stor andel av kostnadene totalt sett. Flertallet mener at denne muligheten for kryssubsidiering kan påføre samfunnet og den enkelte nettkunde unødige kostnader. Flertallet mener også at drift, investering og vedlikehold i nettvirksomheten i integrerte selskap kan bli unødvendig fordyret eller utsatt som følge av sammenblanding med risikoutsatt virksomhet. Flertallet har merket seg at Reitenutvalget mener selskapsmessig og funksjonelt skille bør gjelde for samtlige nettselskaper med inntektsramme fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Flertallet viser til at hensikten med krav om selskapsmessig og funksjonelt skille er å sikre nettselskapenes nøytralitet.

Flertallet viser til at krav om selskapsmessig skille legger begrensninger på hvem som kan eie nettselskap og hva nettselskapet selv kan eie. Flertallet viser til at nettvirksomhet skal være organi-

sert som egen selvstendig juridisk enhet, adskilt fra annen virksomhet, som i praksis innebærer at nettvirksomhet må rendyrkes og drives i egne foretak. Flertallet mener at dette vil bety at nettvirksomheten blir mer synliggjort, og at det kan lede til at eierne blir mer oppmerksomme og dedikerte til nettvirksomheten. Flertallet viser for øvrig til at kravet om selskapsmessig skille ikke er til hinder for at nettselskaper har eierandeler i annen virksomhet så lenge det ikke er en kontrollerende andel.

Flertallet anser krav om funksjonelt skille som en styrking av det selskapsmessige skillet og en forutsetning for å sikre nøytralitet og effektiv konkurranse fra annen virksomhet. Flertallet vil peke på at et utvidet krav til funksjonelt skille vil innebære like krav til alle nettselskap, og at like rammebetingelser for lik virksomhet er et godt prinsipp.

Flertallet har merket seg at NVE mener det er avgjørende at det innføres både selskapsmessig og funksjonelt skille for å løse utfordringene med dagens integrerte kraftforetak. Flertallet viser også til at skillet mellom nett-, produksjon- og omsetningsvirksomhet er et vesentlig element i EUs tredje energimarkedspakke. Flertallet mener at et skarpere skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet kan gjøre nettselskapene bedre rustet til å møte nye krav som følge av teknologiutvikling, smarte nett og mer uregulerbar kraft inn i systemet.

Flertallet har merket seg at krav om funksjonelt skille legger begrensninger på hvilke personer som kan delta i ledelsen av nettselskapet, men at det ikke er til hinder for overordnet styring med nettforetakets økonomiske rammer. Flertallet mener det er avgjørende for rasjonell nettutvikling at nettselskapene har tilstrekkelig økonomisk selvstendighet til å fatte rette beslutninger om utbygging og oppgradering av nettet. Flertallet viser til at departementet kan gi nærmere forskrifter om funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet, men legger til grunn at prinsippene skal være de samme som gjelder for selskaper med over 100 000 kunder som i dag er underlagt krav om funksjonelt skille.

Flertallet viser til at kravet om selskapsmessig og funksjonelt skille skal gjelde generelt, men at departementet kan gi dispensasjon fra hele eller deler av kravet om funksjonelt skille og/eller hele eller deler av kravet om selskapsmessig skille. Flertallet legger til grunn at dispensasjon skal vurderes i det enkelte tilfelle, hvis det foreligger særlige grunner.

Flertallet har merket seg at departementet foreslår at selskapsmessig og funksjonelt skille skal gjennomføres innen 1. januar 2019. Flertallet mener det bør legges til rette for god tid for selskapene til å gjennomføre nødvendige endringer i selskapsstrukturen, og at kravet om selskapsmessig og

funksjonelt skille derfor skal være gjennomført innen 1. januar 2021.

Flertallet foreslår:

«Romertall II punkt 2 skal lyde:

Integrerte foretak som omfatter § 1-3 tredje ledd, plikter innen 1. januar 2021 å være organisert i samsvarende med kravene i §§ 4-6 og 4-7»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener et selskapsmessig skille for nettvirksomheten vil være et hensiktsmessig krav, slik at monopolfunksjonen drives innenfor rammene av et eget selskap og innenfor rammene av en juridisk fastsatt enhet. Et selskapsmessig skille vil være et tilstrekkelig skille mellom monopolvirksomheten og den konkurranseutsatte virksomheten. Disse medlemmer anser i tillegg at et selskapsmessig skille vil forenkle og styrke myndighetenes mulighet for å føre en god tilsynsvirksomhet, jf. kontrollforskriften, og dermed ivareta nøytralitetskravet. Disse medlemmer mener det fremlagte lovfor-slag til endring av § 4-6 ivaretar dette hensynet.

Disse medlemmer viser til brev fra komiteen til olje- og energiministeren datert 23. februar 2016 og til svarbrev datert 29. februar 2016. I svarbrevet fremkommer det at regjeringen anser et funksjonelt skille som en forutsetning for at et selskapsmessig skille skal virke etter hensikten. Disse medlemmer deler ikke regjeringens syn på dette punkt, og mener at et krav om selskapsmessig skille, kontrollforskriften og NVEs tilsynsfunksjon ivaretar nøytralitetsbehovet på en tilfredsstillende måte. Disse medlemmer viser til at dagens lovgivning, hvor det ikke har vært et krav om selskapsmessig skille, har fungert tilfredsstillende.

Disse medlemmer viser videre til at nøytralitetskravet og hensynet til god forvaltning av monopolfunksjonen i tillegg må ses i sammenheng med øvrige regler som ytterligere underbygger nøytralitetsbegrepet. I den forbindelse vises det til:

Ved selskapsmessig skille slår reglene for konserninterne kjøp inn hvor utgangspunktet er at en skal konkurransesutsette innkjøp.

Det vil bli stilt et krav om skille av kundedata-baser.

AMS åpner for toveiskommunikasjon, og det innføres felles Elhub for uthenting av kundedata.

Disse medlemmer viser til at det lovmessige kravet om funksjonelt skille for integrerte nettforetak med over 100 000 kunder kom som en følge av krav i andre elmarkedsdirektiv (direktiv 2003/54/EF). Disse medlemmer viser til at tilsvarende minimumskrav med tilhørende bestemmelser ikke er endret i tredje elmarkedsdirektiv (direktiv 2009/72/EF). Disse medlemmer mener det er uhensikts-

messig at minimumskravene fravikes og forsterkes i norsk lovgivning.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

I

«§ 4-7 skal lyde:

§ 4-7 (*Krav om funksjonelt skille*)

Krav til funksjonelt skille gjelder for integrerte foretak hvor nettforetaket har over 100 000 nettkunder og hvor det drives produksjon eller omsetning av elektrisk energi innenfor det integrerte foretaket.

Personer i ledelsen i nettforetak kan ikke delta i ledelsen i foretak som driver produksjon eller omsetning av elektrisk energi.

Morselskap eller kontrollerende eier skal ikke gi instruksjoner til nettforetak om den daglige driften eller om avgjørelsen vedrørende utbygging eller oppgradering av nettet. Dette er ikke til hinder for overordnet styring med nettforetakets økonomiske rammer.

II

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de forskjellige bestemmelsene til forskjellig tid.»

Disse medlemmer viser til brev fra olje- og energiministeren til komiteen datert 29. februar 2016, hvor olje- og energiministeren i sin anbefaling vedrørende lovteknisk bistand foreslår at det i § 4-7 inntas en bestemmelse: «*Departementet kan gi nærmere forskrifter om funksjonelt skille og fastsette vilkår for konsesjon etter § 4-1 om forhold som nevnt i denne bestemmelsen.*»

Disse medlemmer viser til at en slik fullmakt vil kunne bety at man gjennom forskrifter fastsetter vilkår som reelt sett betyr at man kan innføre krav, som i praksis innebærer at man får et krav om funksjonelt skille for nettforetak med mindre enn 100 000 kunder. Disse medlemmer mener slike forhold må forelegges Stortinget til avgjørelse.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det er viktig at det er et tilstrekkelig skille mellom monopolvirksomhet og kommersiell virksomhet i nettselskapene. Dette medlem mener likevel at konsekvensene av disse endringene er så omfattende at det krever varsomhet.

Dette medlem mener at konsekvensene av et funksjonelt skille for alle nettselskaper, uavhengig av størrelse, ikke er tilstrekkelig belyst. Dette medlem viser til at de minste selskapene vil få en økning i utgiftene knyttet til økt administrasjon, og at dette vanskelig kan pålegges uten at de samfunnsmessige konsekvensene av dette lokalt er tilstrekkelig utredet.

Dette medlem mener at det store antallet selskaper som vil bli berørt, ytterligere understreker behovet for varsomhet. Dette medlem mener det derfor er behov for mer informasjon om hvordan dette vil påvirke de minste selskapenes fremtid som selvstendige selskap, eller om dette vil tvinge frem en omfattende restrukturering. Dette medlem understreker at restrukturering ikke nødvendigvis er negativ, men at lovgiver bør ha disse opplysningene før endringer i lovverket vedtas. Dette medlem støtter derfor et selskapsmessig skille, men mener kravet om funksjonelt skille bør utredes bedre – med henblikk på de samfunnsmessige konsekvensene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede de økonomiske og samfunnsmessige konsekvensene av funksjonelt skille, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det ikke er dokumentert tilfeller av krysssubsidiering mellom nettvirksomhet og andre forretningsområder i nettselskapene. Dette medlem mener det ut fra denne situasjonen ikke finnes noe behov for å innføre et selskapsmessig og funksjonelt skille. Dagens regnskapsmessige skille sørger for at annen virksomhet og monopolvirksomheten ikke sammenblandes. Dette medlem understreker at ingen andre land i Europa har pålagt nettselskapene krav om funksjonelt skille for selskap under 100 000 kunder. Dette medlem anser det som urimelig at Norge skal innføre et krav det ikke er behov for og som ingen andre europeiske land har innført.

Dette medlem er kritisk til at lovforslaget medfører at det må opprettes flere styre, ansettes flere ledere, at ledig kapasitet og kompetanse ikke kan brukes på tvers mellom ansatte med lederansvar. Resultatet blir et byråkratisk og tungrodd system. Det vil også være et dyrt system, med økte kostnader på kort og mellomlang sikt. Det er kundene som må ta regninga når selskapene hindres i å drive på en mest mulig rasjonell og effektiv måte.

Dette medlem er bekymret for at krav om funksjonelt skille på sikt vil presse fram sammenslåinger. Det vil bety sentraliserte tjenester og kan gi en dårligere forsyningssikkerhet, samtidig som viktige kompetansearbeidsplasser i mange lokalsamfunn forsvinner.

Etter dette medlems syn, er det en styrke med lokale nett- og energiselskaper. Som Reiten-utvalget viste er disse selskapene effektive, de har solid økonomi, leveringssikkerheten er veldig god, og de

representerer attraktive lokale arbeidsplasser. I dag samarbeider mange av selskapene om innkjøp, IKT, beredskap og kompetanse. Dette gir store fordeler for selskapene som kan få gode innkjøpspriser, ha økt tilstedeværelse osv. Dette medlem mener at krav om funksjonelt skille er en urimelig inngripen i eiernes styring av selskapet.

Transmisjonsnett

Komiteen viser til at lovforslaget omdefinierer sentralnett til transmisjonsnett og stiller også krav om eiermessig skille, et krav som gjennom dagens modell er innfridd. Statnett vil være driver av transmisjonsnett og eies av Olje- og energidepartementet.

Komiteen viser til at man i lovforslaget § 1-5 fjerde avsnitt ber om at departementet gjennom enkeltvedtak kan fastsette hvilke anlegg som skal inngå i transmisjonsnett etter at loven har trådt i kraft.

Komiteen viser til at det gjennom komitéhøringen ble fremhevet at eventuelt slike vedtak må baseres på nettfaglige begrunnelser, og at en nøytral regulator bør foreta slike vedtak.

Komiteen har merket seg at det ble påpekt at slike avgjørelser kun må skje dersom anlegget har helt særegne egenskaper og er av vesentlig betydning for driften av transmisjonsnett. Komiteen deler denne oppfatningen, og mener det må være nettfaglige vurderinger som legges til grunn for å overføre nett fra f.eks. regionalnett til transmisjonsnett, og at det er en nøytral regulator som fatter slike vedtak. Komiteen er enig i at anlegg som inngår i sentralnett ved denne bestemmelsens ikrafttredelse, inngår i transmisjonsnett med mindre departementet fatter annet vedtak.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det i proposisjonen fra regjeringen legges til grunn at transmisjon omfatter overføring av kraft på sentralnettnivå. Disse medlemmer viser til at det innebærer at dagens sentralnett automatisk vil regnes som transmisjonsnett etter de nye definisjonene av nivåer i nettet.

Disse medlemmer legger til grunn at oppføring av en ny 420 kV transmisjonsnettleddning i et område i seg selv ikke vil medføre at eksisterende sentralnett på 132 kV i samme område automatisk omklassifiseres til regionalnett. Disse medlemmer legger til grunn at en eventuell omklassifisering av slikt nett vil kreve eget vedtak.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at departementet i

proposisjonen har lagt til grunn at «transmisjon» omfatter overføring av kraft på sentralnettnivå, mens regionalnettet og distribusjonsnettet anses som distribusjon i direktivets forstand, jf. Ot.prp. nr. 61 (2005–2006).

Disse medlemmer viser til at man i lovforlaget § 1-5 fjerde avsnitt ber om at departementet gjennom enkeltvedtak kan fastsette hvilke anlegg som skal inngå i transmisjonsnettet etter at loven har trådt i kraft. Disse medlemmer mener at det i den sammenheng bør legges til grunn for departementets vurdering at transmisjonsnettet omfatter anlegg for overføring av elektrisk energi på minst 200 kV, og anlegg på 132 kV med særegne transmisjonsegenskaper av vesentlig betydning for driften av disse anleggene.

Disse medlemmer mener videre at det i departementets vurdering bør gjøres unntak for anlegg som er planlagt avløst av nytt transmisjonsnett som har fått konsesjon eller er under bygging, med mindre de eksisterende anleggene har særegne egenskaper av vesentlig betydning for driften av det nye transmisjonsnettet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette som vilkår at det kun må være nettfaglige årsaker som skal ligge til grunn for definisjon av transmisjonsnett under 200 kV.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at der det er gitt konsesjon til ny 420 kV nett som skal erstatte 132 kV, ikke skal kunne fattes vedtak om at slikt 132 kV nett skal overføres transmisjonsnettet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at enkelte store forbrukere i dag er knyttet til sentralnettet, og som ved omlegging til transmisjonsnettet kan komme i en situasjon hvor de i framtiden pr. definisjon er tilknyttet distribusjonsnettet (nåværende regionalnett).

Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn:

«Stortinget ber regjeringen påse at industribedrifter som i dag er tilknyttet sentralnettet, ikke får endret tariffmodell som følge av en omgjøring av sentralnett til transmisjonsnett eller som følge av de påfølgende enkeltvedtak som er varslet om hvilket nett som skal omfattes eller ikke omfattes av transmisjonsnettets utstrekning.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at kraftfor-

edlende bedrifter, såkalte store forbrukere med høy brukstid (SFHB), i varierende grad er knyttet til enten regionale nett eller sentralnettet.

Flertallet viser til at fordi SFHB-bedriftene bidrar med fleksibilitet i strømmettet, og derfor har en stabiliserende funksjon som virker positivt i nettet, får de en rabattert tariffing gjennom Statnett. Flertallet har merket seg at denne rabatten også videreføres til regionalnett for disse kundene. Dagens ordning bidrar til en god byrdefordeling mellom de største forbrukerne og øvrige kunder i nettet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at av om lag 40 kraftforedlende bedrifter (SFHB-bedrifter), er det bare 13 som er tilknyttet sentralnettet. De øvrige SFHB-bedriftene er i dag tilknyttet regionale nett. Disse bedriftene tarifferes med regionale nettariffer i tillegg til sentralnettstariffen. Store forbrukere med høy brukstid (SFHB) defineres i denne sammenheng som industri med 15 MW uttak i mer enn 5 000 av årets timer.

Disse medlemmer mener at all kraftforedlende industri bør likebehandles og stå overfor samme nettariff uavhengig av hvilket nettnivå bedriften er tilknyttet, slik også kraftproduksjon er. Likebehandling vil gi alle bedrifter, også de som eventuelt ikke vil ha transmisjonstilknytning i framtiden, samme insentiv til å bidra til stabilisering av kraftsystemet. Disse medlemmer mener det er behov for å utrede hvordan en slik likebehandling kan gjennomføres. En slik utredning må ha til hensikt å få frem en tariffmodell som er basert på ikke-diskriminerende og objektive vilkår, og være basert på nettmessige forhold.

Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en tariffingsmodell for SFHB-bedriftene der de likebehandles på ikke-diskriminerende og objektive vilkår uavhengig av hvor i nettet disse bedriftene er tilknyttet, og at denne presenteres for Stortinget i den kommende industrimeldingen.»

Utenlandsforbindelser

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at utenlandsforbindelser i lovforlaget inngår i transmisjonsnettet dersom de har en spenning på minst 200 kv. Likeledes at utenlandsforbindelser med spenning på 132 kv som vurderes å være av vesentlig betydning for driften av transmisjonsnettet, også vil

kunne inngå i transmisjonsnettet. Flertallet er enig i at utenlandsforbindelser har en vesentlig betydning for transmisjonsnettet og hvordan TSO (Transmission system operator) kan forvalte sitt ansvar som systemoperatør.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det er viktig at de fremlagte forslag til endringer av energiloven ses i sammenheng med adgangen for andre enn Statnett til å kunne bygge, eie og drive utenlandsforbindelser, og viser i denne forbindelse til regjeringens nylige høring om endring av energiloven § 4-2.

Dette flertallet vil peke på at EU-lovgivningen åpner for at enkeltstående utenlandsforbindelser kan eies av andre enn Statnett SF. Definisjonen av transmisjonsnett er derfor ikke til hinder for at enkeltstående utenlandsforbindelser kan være eid av andre enn Statnett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at utenlandskabler defineres som transmisjonsnett, og gjennom dette stadfester at det er Statnett som må eie og drive disse kablene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide en tariffingsmodell for SFHB-bedriftene der de likebehandles på ikke-diskriminerende og objektive vilkår uavhengig av hvor i nettet disse bedriftene er tilknyttet, og at denne presenteres for Stortinget i den kommende industrimeldingen.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

I

§ 4-7 skal lyde:

§ 4-7 (*Krav om funksjonelt skille*)

Krav til funksjonelt skille gjelder for integrerte foretak hvor nettforetaket har over 100 000 nettkun-

der og hvor det drives produksjon eller omsetning av elektrisk energi innenfor det integrerte foretaket.

Personer i ledelsen i nettforetak kan ikke delta i ledelsen i foretak som driver produksjon eller omsetning av elektrisk energi.

Morselskap eller kontrollerende eier skal ikke gi instruksjer til nettforetak om den daglige driften eller om avgjørelsen vedrørende utbygging eller oppgradering av nettet. Dette er ikke til hinder for overordnet styring med nettforetakets økonomiske rammer.

II

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de forskjellige bestemmelsene til forskjellig tid.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen påse at industribedrifter som i dag er tilknyttet sentralnettet, ikke får endret tariffmodell som følge av en omgjøring av sentralnett til transmisjonsnett eller som følge av de påfølgende enkeltvedtak, som er varslet om hvilket nett som skal omfattes eller ikke omfattes av transmisjonsnettets utstrekning.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sette som vilkår at det kun må være nettfaglige årsaker som skal ligge til grunn for definisjon av transmisjonsnett under 200 kV.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at der det er gitt konsesjon til ny 420 kV nett som skal erstatte 132 kV, ikke skal kunne fattes vedtak om at slikt 132 kV nett skal overføres transmisjonsnettet.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede de økonomiske og samfunnsmessige konsekvensene av funksjonelt skille, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt:

vedtak til lov

om endringer i energiloven (skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet mv.)

I

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 1-3 tredje ledd skal lyde:

Med *integreert foretak* forstås i denne lov: *Foretak* eller en gruppe av *foretak* som *driver overføring, omforming eller fordeling av elektrisk energi (nettvirksomhet) i tillegg til annen virksomhet*. En gruppe av *foretak* omfattes dersom *en fysisk eller juridisk person kan utøve direkte eller indirekte kontroll med foretak i gruppen*.

§ 1-3 nytt sjette ledd skal lyde:

Med *kontroll i tredje ledd og §§ 4-6 og 4-7 forstås i denne lov: Rettigheter, avtaler eller andre midler som enkeltvis eller sammen, de faktiske eller juridiske forhold tatt i betraktning, gir mulighet til å utøve avgjørende innflytelse over et foretaks virksomhet, særlig:*

- a) *eiendomsrett eller bruksrett til et foretaks samlede aktiva eller deler av dem*
- b) *rettigheter eller avtaler som gir avgjørende innflytelse over et foretaks organer med hensyn til deres sammensetning, stemmegivning eller beslutninger.*

Ny § 1-5 skal lyde:

§ 1-5. (*Transmisjonsnett*)

Transmisjonsnettet omfatter anlegg for overføring av elektrisk energi på minst 200 kV, og anlegg på 132 kV som er av vesentlig betydning for driften av disse anleggene.

Transmisjonsnettet omfatter også anlegg for omforming av elektrisk energi, når omformeranlegget er direkte tilknyttet anlegg for overføring som nevnt i første ledd og transformerer til spenning på minst 33 kV.

Transmisjonsnettet omfatter ikke anlegg som nevnt i første og andre ledd som kun betjener en enkelt eller et fåtall brukere.

Departementet kan i enkeltvedtak fastsette hvilke anlegg som skal inngå i transmisjonsnettet i henhold til denne bestemmelse. Anlegg som inngår i sentral-

nettet ved denne bestemmelsens ikrafttredelse, inngår i transmisjonsnettet med mindre departementet fatter annet vedtak.

Ny § 3-7 skal lyde:

§ 3-7. (*Koordinerende operatør av distribusjonssystem*)

Departementet kan gi forskrifter om utpeking av konsesjonær etter §§ 3-1 og 3-2 som koordinerende operatør av distribusjonssystem. Departementet kan gi forskrifter om operatørens oppgaver og myndighet overfor aktører som helt eller delvis eier eller er tilknyttet nett.

§ 4-1 nytt femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om omgjøringsadgang som avviker fra bestemmelsene om tidsfrister i forvaltningsloven §§ 34 og 35 ved feil i datagrunnlaget for enkeltvedtak om fastsettelse av nettselskapenes inntektsrammer.

§ 4-6 skal lyde:

§ 4-6. (*Krav om selskapsmessig skille*)

I et integreert foretak skal nettvirksomhet være organisert som en egen selvstendig juridisk enhet, adskilt fra annen virksomhet. Nettforetak skal ikke ha direkte eller indirekte kontroll over foretak som driver annen virksomhet. Foretak som driver produksjon eller omsetning av elektrisk energi eller konsesjonspliktig fjernvarmevirksomhet, skal ikke ha direkte eller indirekte kontroll over nettforetak.

Første ledd er ikke til hinder for samarbeid om felles driftssentral mellom nettforetak og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet, så lenge nettforetaket har styring og ansvar for driftssentralens nettfunksjoner. Departementet kan gi forskrift om nettforetaks adgang til å selge eller leie ut egen kapasitet, herunder driftskontrollfunksjoner, overskuddskapasitet og i beredskapssituasjoner.

Departementet kan gi dispensasjon fra hele eller deler av kravet om selskapsmessig skille.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om selskapsmessig skille og fastsette vilkår i konsesjon etter § 4-1 om forhold som nevnt i denne bestemmelsen.

§ 4-7 skal lyde:

§ 4-7. (*Krav om funksjonelt skille*)

Personer i ledelsen i nettforetak kan ikke delta i ledelsen i foretak som driver annen virksomhet innenfor det integreerte foretaket.

Morselskap eller kontrollerende eier i det integreerte foretaket skal ikke gi instruks til nettforetak om den daglige driften eller om avgjørelser vedrøren-

de utbygging eller oppgradering av nettet. Dette er ikke til hinder for overordnet styring med nettforetakets økonomiske rammer.

Departementet kan gi dispensasjon fra hele eller deler av kravet til funksjonelt skille.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om funksjonelt skille og fastsette vilkår for konsesjon etter § 4-1 om forhold som nevnt i denne bestemmelsen.

II

1. Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de forskjellige bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Integrerte foretak som omfattes av § 1-3 tredje ledd, plikter innen 1. januar 2021 å være organisert i samsvar med kravene i §§ 4-6 og 4-7.
3. Dispensasjon som nevnt i § 4-6 tredje ledd og § 4-7 tredje ledd fra hele eller deler av kravene om selskapsmessig og funksjonelt skille, kan også gis før loven har trådt i kraft

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 11. mars 2016

Ola Elvestuen

leder

Terje Aasland

ordfører